

Schaap

Wandelende wollen trui

Mensen houden deze wollige zoogdieren al eeuwen voor hun vacht, melk en vlees. Al rond 7500 voor Christus zijn de eerste schapen gedomesticeerd, dus door mensen in of bij hun huis gehouden.

Schapen zijn herkauwers en hoefdieren, net als geiten en runderen. Ze stammen af van wilde schapensoorten, zoals de moeflon en zijn nauw verwant aan de geit. Ze missen alleen de geitensik en de geurklieren die geiten hebben. Bovendien hebben geiten horens die rechter groeien dan de gekrulde schapenhorens.

Benamingen

Een mannetjesschaap is een ram.

Een vrouwtjesschaap is een ooi.

En een jong schaap is een lam.

Schapen leven in groepen en zijn dus kuddedieren.

Vacht

De vacht van dieren bestaat meestal uit twee lagen, een ondervacht en een bovenzacht. De ondervacht houdt ze warm, de bovenzacht houdt ze droog. Schapen zijn erop gefokt om alleen die ondervacht te laten groeien. Die bestaat uit gekrulde haartjes, die ook schubben hebben. Door de schubben zijn de haren niet glad en haken ze makkelijk in elkaar of in ander materiaal. Daarom zijn ze makkelijk in elkaar te spinnen en tot wollen draden te verwerken. Met bovenzacht lukt dat niet, dat is veel te glad.

Omdat de haartjes zo krullen, houden ze veel lucht vast in de vacht. Deze stilstaande lucht werkt als een heel goede isolator. De schapen krijgen het niet snel koud. Wij daarom ook niet als we een goede schapenwollen trui aantrekken.

Horens

Tamme schapen hebben meestal geen horens, maar wilde schapen wel. Die horens zijn dik en sterk en draaien meestal naar achter om hun oren heen. Rammen gebruiken die horens om met rivalen te kunnen vechten om de vrouwtjes. De beste vechter dekt de meeste ooien.

De horens van schapen zijn te vergelijken met geweien van herten, maar ze zijn niet vertakt en ze werpen ze ook niet af. De kern van de hoorn is van botweefsel. Daaromheen zit keratine. Dat is een stof waarmee ook onze haren en nagels gevormd worden.

Schapen houden

Mensen gebruiken dus de wol van schapen om ons mee te kleden en het vlees en de melk voor voedingsmiddelen. Maar er is nog een belangrijke reden waarom Nederlanders schapen houden. Nederland is rijk aan dijken. Deze dijken moeten natuurlijk zo sterk mogelijk blijven. Schapen stampen met hun kleine hoefjes de dijken goed aan en grazen ondertussen alle beginnende struikjes en bomen tussen het gras vandaan. Dat is belangrijk, omdat deze planten anders gaan wortelen en zo de dijk verzwakken.

Vroeger werden kuddes schapen gehouden door schaapherders. Zij trokken met hun kuddes door gebieden heen, zodat nergens te veel werd gegraasd. Kuddes schapen in afgesloten weilanden houden is, pas van de laatste eeuwen.

Heideschaap of weideschaap

In Nederland komen heideschappen en weideschappen voor.

- *Heideschappen* grazen op voedselarme gronden. Vaak waren dat zandgronden met uitgestrekte heidegebieden. Overdag graasden de beesten 's avonds stonden ze op stal. De mest in de stal gebruikten de mensen weer om de schrale akkers te bemesten. Kunstmest maakte deze dieren overbodig. Daarom worden sommige rassen met uitsterven bedreigd.
- Weideschappen grazen op voedselrijke gronden. Je ziet ze in zware kleigebieden langs rivieren, de kust en in het mergelland (Limburg).

Schaap op de rug

Als je een schaap op zijn rug ziet liggen, moet je hem direct helpen weer op de poten te komen. Ze kunnen zelf niet opstaan, maar omdat de ingewanden zijn longen dan dichtdrukken, kan het dier stikken. Het draaien moet wél rustig gebeuren. Als het schaap te snel of te ruw op zijn poten terugkomt, krijgt hij problemen met de gassen in zijn maag. Daar kan hij uiteindelijk zelfs dood aan gaan.